

קונטרס

אָנָא הַמֵּתִין

יְדַבֵּר מִמַּעַלְת הַמַּדָּה הַיְקָרָה שֶׁל סִבְלָנוּת, לֵהִיּוֹת סִבְלָן
עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וַיִּגְלֶה אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְעִבֹר
אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, אֲלֵא עַל־יְדֵי מַדַּת הַסִּבְלָנוּת
וְהַהֲמַתָּנָה, הֵינּוּ שְׂצָרִיכִים לְהִמָּתִין עַל כָּל דָּבָר.

בְּנוֵי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אָדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה

רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלֵב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמְשַׁלֵּב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, גְּבִיאיִם, פְּתוּבִים וּמְאַמְרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֵב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: בְּזֵה הָעוֹלָם צָרִיכִים
לְדַעַת, אֲשֶׁר עֵקֶר הַצְּלָחַת בְּרַיִשׁרָאֵל הִיא רַק
עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד
בְּכָל יוֹם כָּל-כֶּן הַרְבֵּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְאִי
אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּזֵה הָעוֹלָם, רַק
עַל-יְדֵי יְדִיעָה זוֹ, שְׁצָרִיכִים לְהַמְתִּין הַרְבֵּה
עַד שְׁמֻקְבָּלִים מֵה שְׁרוּצִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרצט)

קונטרס

אָנא הַמַּתִּין

א.

אהובי, בני היקר! עליך לדעת, כי אי אפשר בשום פנים ואפן להשיג שום דבר בזה העולם הגשמי והחמרי בלי מידת הסבלנות וההמתנה, הינו על האדם להמתין על כל דבר. ורואים בחוש, שכל הצרות והיסורים, המרירות וההרפתקאות שאדם סובל הם רק מחמת שדוחק את השעה. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (ברכות טד): כל הדוחק את השעה — השעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני השעה — השעה נדחית מפניו; כי על האדם לדעת, אשר אי אפשר לקבל תכף-ומיד את אשר רוצה, אין דבר כזה בעולם, כי ההכרח לחכות ולהמתין על כל דבר, ומי שעצביו חזקים יותר וממתין — הוא מצליח ביותר, אך מי שדוחק את השעה, ורוצה תכף-ומיד לקבל את חפצו,

לְבַסּוֹף — לֹא רַק שְׂאִינוֹ מְקַבֵּל אֶת אֲשֶׁר רָצָה, אֲלֵא נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ אֶת אֲשֶׁר הָיָה לוֹ. כִּי הַמִּדָּה הַיִּקָּרָה הַזֹּאת שֶׁל הַמֶּתֵן וְסִבְלָנוּת, הִיא הַיִּסוּד וְהַעֲקָר בְּחַיֵּי הַיּוֹם-יּוֹם. וְזוֹאת צְרִיכִים לְדַעַת הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, בְּגִשְׁמִיּוֹת — כְּשֶׁעַל הָאָדָם לְסַדֵּר עֲנִינָיו, אוֹ לְעַסֵּק בְּפִרְנִסָּתוֹ וְכוּ', אוֹ רוּצָה לְהַכְנִס וּלְדַבֵּר עִם הַזּוּלָּת, עָלָיו לְהַמְתִּין וּלְחַכּוֹת, וְלֹא יִדְחַק עֲצָמוֹ בְּכַח, כִּי לֹא רַק שְׂלֵא יִפְעַל, אֲלֵא יֵאבֵד גַּם אֶת אֲשֶׁר רָצָה לְפַעַל, כִּי בְּזֵה הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוּת עַל כָּל פָּרֵט וּפָרֵט בְּחַיִּים. וְכִמוֹ-כֵן הוּא בְּרוּחָנִיּוֹת, מִי שֶׁרוּצָה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֵהֱכִיחַ לוֹ לְהַמְתִּין וְלֹא לְדַחֵק אֶת הַשְּׂעָה. וְכִמוֹ שְׂאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יוֹמָא לַח): הֵבֵא לְטָהָר — מְסִיעֵינָן לוֹ, מְשַׁל לְאַחַד שְׂבָא לְקִנּוּת אֲפִרְסָמוֹן, אוֹמְרִים לוֹ הַמֶּתֵן עַד שְׂאֵתָן לָךְ; כִּי הֵהֱכִיחַ לְחַכּוֹת, כִּי אֵין יְכוּלִים לְקַפֵּץ בְּפַעַם אַחַת אֶל הַקְּדוּשָׁה; כִּי עָלֶיךָ לְהַבִּין, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, מֵאַחַר שְׁהֵייתָ כָּל-כָּךְ רְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַד עַתָּה, וְעֲשִׂיתָ כָּל מִינֵי מַעֲשִׂים מְגִנִּים, וְעִבְרַתָּ עַל כָּל הָעֲבֻרוֹת שֶׁבְתוֹרָה, רְחִמָּנָא לִישׁוּבָךְ, לְכֵן עַכְשָׁו כְּשֶׁהִנֵּךְ רוּצָה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, אֵין בִּיכְלִתְךָ לְהַשִּׁיג בְּרַגַע אֶחָד הַשְּׂגוֹת דְּקִדְשָׁה, אֲלֵא עָלֶיךָ לְהַמְתִּין בְּסִבְלָנוּת גְּדוּלָּה, כִּי מְנַסִּים אֶת הָאָדָם מִן הַשָּׁמַיִם, לְרִאוֹת אִם פּוֹנְתוֹ בְּאַמֶּת, וְאִם בְּאַמֶּת וּבְתַמִּים חָפֵץ לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה. וְלָכֵן, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, "אָנָא הַמֶּתֵן", וְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוּת, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת,

שְׁלֹא תִדְחֶק אֶת הַשָּׁעָה, וְלֹא תַחְפֹּץ לְהַגִּיעַ אֶל גְּדוּלוֹת
וּנְצוּרוֹת בְּפַעַם אַחַת, לְקַבֵּל אֶת הַמְּשָׁרָה הַגְּדוּלָה בְּיוֹתֵר,
לְהַתְעַשֵּׂר בֶּן רֹגַע, כִּי אֵין זֶה הוֹלֵךְ כָּךְ, צְרִיכִים לַעֲבֹר אֶת
שָׁלֹב הַהִמְתָּנָה וְהַסְבְּלָנוּת, לְהִמְתִּין הַרְבֵּה. וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת,
כְּשֶׁבְרָצוֹנָךְ לַעֲזֹב אֶת הַבְּלִיָּה, אֶת הַרְגֵלֶיךָ הָרָעִים, אֶת
הַעֲוֹנוֹת וְהַחֲטָאִים שֶׁלְּךָ וְאֶת כָּל עֲבָרָךְ, וְהִנֵּךְ חַפֵּץ לְהַפְנוֹס
אֶל הַקְּדוּשָׁה, הַהִכָּרַח לָךְ לְהִמְתִּין וּלְחַכּוֹת עַד שֶׁתִּטְהַר
וְתִסִּיר מִמֶּךָ אֶת כָּל הָרַע, וּבּוֹדָאי אִם תִּמְתִּין וְתִסְבֵּל אֶת
כָּל הָעוֹבֵר עָלֶיךָ, לְבִסּוּף תִּזְכֶּה לְהַפְנוֹס אֶל תּוֹף הַקְּדוּשָׁה,
וַיֵּאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּהָאָרֶז נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד.
וְזָכַר דְּבַר זֶה תָּמִיד, כִּי הַהִכָּרַח לְהִמְתִּין וּלְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוּת
גְּדוּלָה עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט בְּחַיִּים — הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן
בְּרוּחָנִיּוֹת, וְכָל מִי שֶׁעֲצָבִיו חֲזָקִים יוֹתֵר וּמִמְתִּין בְּסִבְלָנוּת,
הוּא מְנַצֵּחַ בַּמְעֻרְכָה. לֹא־כֵן מִי שֶׁעֲצָבִיו חֲלָשִׁים, וְאֵין לוֹ
כֹּחַ הַמְתָּנָה לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוּת — הוּא נֶעֱשֶׂה כְּשֶׁלּוֹן
בְּחַיִּים, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת — שֶׁכָּל מָה שֶׁעוֹשֶׂה נִתְהַפֵּף
לְכְשֶׁלוֹנוֹת, וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת — שֶׁנוֹפֵל תָּמִיד מִמְדְּרָגָתוֹ וְאֵין
לוֹ שׁוּם סְפוּק בְּחַיָּיו. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי, "אָנא הַמֶּתִין" עַל
כָּל פֶּרֶט בְּחַיִּים, וְאִז תִּצָּא הַמְנַצֵּחַ וְהַמְצָלָח.

ב.

צְרִיף שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר הִסְבֵּל שְׁבָנֵי־
אָדָם סוֹבְלִים בְּחַיֵּיהֶם הוּא רַק מִחֲמַת דְּחִיקַת הַשָּׁעָה,

שְׂרוּצִים לְקַבֵּל אֶת כָּל עֲנִינִים בּוֹ בְּרַגַע, וְזֶה אֲשֶׁר גּוֹרֵם לָהֶם
 כָּל מִינֵי צָרוֹת, וּמִסְתַּכְסְּכִים עִם כָּל אֶחָד, וְנִכְנָסִים בְּבַעֲיוֹת
 רְצִינִיּוֹת — כְּשֶׁמֵּאֲבִדִים אֶת מִדַּת הַסְּבֻלָּנוֹת וְאִין לָהֶם כַּחַ
 הַמִּתְנָה, אֲשֶׁר לֹא כֶּף נוֹהֵג בְּחַיִּים; הִנֵּה אֶתְּהָ נִכְנָס לַחֲנוּת,
 עָלֶיךָ לְדַעַת שֵׁשׁ תוֹר אֲרוֹךְ, וְהִהְכַרְח לְךָ לְהִמָּתִין, וְאִם
 תִּדְחֹף וְתַעֲקֹף אֶת הַתּוֹר, תִּגְרַם לְעֲצֻמְךָ מְרִיבוֹת וַיִּגְרְשׁוּךָ
 מִהַחֲנוּת, וְתִשָּׂאֵר בְּחֹסֶר כֹּל. וְכֵן הַדְּבָר בְּכָל מְקוֹם יִשְׁנו
 תּוֹר, עָלֶיךָ לְזַכֵּר אֶת הַכָּלֵל הַזֶּה: "אֲנֵה הַמִּתְנָה" בְּסֻבֻּלָּנוֹת
 גְּדוּלָּה, כִּי בּוֹא יָבוֹא תוֹרְךָ וַיִּכְבְּדוּךָ, וְתִקַּבֵּל אֶת כָּל אֲשֶׁר
 אוֹיֵת וְרְצִיֵת, אֵךְ וְרַק אִם תִּתְאַזֵּר וְתִמָּתִין בְּסֻבֻּלָּנוֹת גְּדוּלָּה,
 לֹא-כֵן אִם תִּתְפָּרַע וְתַעֲקֹף אֶת הַתּוֹר, תִּצְאָנָה לְךָ מִזֶּה רְעוֹת
 רְבוֹת, וְתִסְתַּכְסֵּךְ עִם הַבְּרִיּוֹת, וּמֵאוּמָה לֹא יִהְיֶה בְּיָדְךָ.
 וְכִמּוֹ-כֵן הוּא בְּרוּחַנִיּוֹת, עָלֶיךָ לְזַכֵּר שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְדַלֵּג
 בְּפַעַם אַחַת לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, אֲלֵא הִהְכַרְח לַחֲכוֹת זְמַן רַב
 עַד שִׁזְזִיכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּזְכֶּה שְׂאֵיר
 עָלָיו אוֹר זֵיו וְחַיּוֹת וּדְבָקוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ; כִּי
 כְּשֶׁאָדָם חוּטָא הוּא בּוֹנֵה לְעֲצֻמוֹ מְחִיצָה בֵּינוֹ לְבֵינוֹ
 יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נט, ב): "כִּי אִם
 עוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מִבְּדָלִים בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם"; כִּי עַל-יְדֵי
 כָּל חֲטָא וְעוֹן שֶׁאָדָם חוּטָא נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא בּוֹנֵה לְעֲצֻמוֹ
 חוּמָה וְקִיר שֶׁמִּפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵין הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ
 שְׁמוֹ, וּבְאִפְּן שִׁזְזִיכָה לְהַפִּיל אוֹ לְבַקֵּעַ אֶת הַקִּיר, צָרִיךְ
 לְאַרְךָ זְמַן רַב, כִּי עַל הָאָדָם לְהִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר אֶל

אָנאַ הַמֶּתֶן

קמה

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשֵׁפֶת הָאֵם שְׁלוֹ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, שְׂיַחֲוֶס וּיְרַחֵם עָלָיו, שְׂיִזְכֶּה לְשַׁבֵּר אֶת חוֹמוֹת הַבְּרֹזֶל שֶׁבָּנָה בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבַּרֵךְ עַל-יְדֵי חֲטָאֵיו הַמְרַבִּים, וְהֶהָכַרַח לְחַפּוֹת, כִּי כְּמוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת — כְּשֵׁישׁ מִלְחָמָה, וְצָרִים עַל חוֹמַת הָעִיר, הֶהָכַרַח לְהִמָּתִין וּלְחַפּוֹת עַד שְׂשׁוּבְרִים אֶת קִיר הַחוּמָה, וְכַמוֹ-כֵּן וְיֹתֵר מִכֵּן בְּרוּחַנִיּוֹת, צָרִיךְ לְהִשְׁקִיעַ הַרְבֵּה תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת, תְּחַנּוּנִים וּפִיּוּסִים, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי קוּנּוֹ, שְׂיַחֲוֶס וּיְרַחֵם עָלָיו, וְיִשְׁבֵּר וַיִּבְטֹל אֶת מְחִיצוֹת הַבְּרֹזֶל שֶׁקָּמוּ וְנִבְנוּ בֵּינוֹ לְבֵין הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, עַל-יְדֵי רַבּוֹי עֲוֹנוֹתָיו. וְלָכֵן, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם בְּרִצּוֹנְךָ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ "אָנַּא הַמֶּתֶן", וְאַל תִּתְיַאֵשׁ, אֲלֵא הַרְגֵל אֶת עַצְמְךָ לְלַכֵּת בְּמָקוֹם שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִשְׁיַח וְתִסְפֹּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְךָ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וְהִשְׁפָּלוֹת כָּלֵל, וְאִפְלוּ שְׂיִקַּח לָךְ יָמִים וְשָׁנִים "אָנַּא הַמֶּתֶן" בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָה, וְאַל תִּדְחַק אֶת הַשָּׁעָה, וְאַז וַיִּקָּא לְבִסּוֹף תִּזְכֶּה לְשַׁבֵּר וּלְבִטֹּל אֶת הַחוֹמוֹת בְּרֹזֶל שֶׁנִּבְנוּ בֵּינְךָ לְבֵין הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, וְתִזְכֶּה לְהַכְנִס בְּאוּר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְתִתְעַנֵּג בְּעֲרֵבוֹת נְעִימוֹת יְדִידוֹת זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְכַמוֹ-כֵּן הוּא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, לָמָּה הָאָדָם מִתְרַשֵּׁל וְאֵינוֹ לוֹמֵד תּוֹרָה, אֲשֶׁר הַתּוֹרָה הִיא חַיֵּינוּ וְאֶרֶץ יְמֵינוּ, וְאֵין עוֹד עֲרֵבוֹת וְנְעִימוֹת וְזִיו וְחַיּוֹת כְּמוֹ לִמּוּד

הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה? אֵלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא דוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה, וְאֵינוֹ זוֹכֵה לְחִכּוֹת, כִּי רוֹצֵה לְלַמַּד אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַל רֶגֶל אַחַת, בְּיוֹם אֶחָד וּבְשָׁעָה אַחַת, וּמֵאַחַר שֶׁזֶה בְּלִתי אֶפְשָׁרִי, אִזִּי מִתְרַשֵּׁל לְגַמְרִי וְאֵינוֹ לוֹמֵד כָּלֵל, וּכְעֵין שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (וַיִּקְרָא רַבֵּה, פְּרָשָׁה יט, סִימָן ב'): הֵטֵפֵשׁ אוֹמֵר: מִי יִכּוֹל לְלַמַּד אֶת הַתּוֹרָה? הַפְּקַח אוֹמֵר: הִרְיֵנִי שׁוֹנֶה ב' הַלְכוֹת הַיּוֹם, ב' הַלְכוֹת לְמַחֵר, עַד שֶׁאֲנִי שׁוֹנֶה אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה; וְכֵן אִמְרוּ (בַּמִּדְבָּר רַבֵּה, פְּרָשָׁה יב, סִימָן יא): לָמָּה נִמְשָׁלָה תּוֹרָה לְתַאֲנָה? שֶׁהַתַּאֲנָה נִלְקָטָת מְעַט מְעַט, כִּף הַתּוֹרָה — הַיּוֹם לוֹמֵד מְעַט, וּלְמַחֵר הַרַבֵּה, לְפִי שֶׁאֵינָה מִתְלַמְּדַת לֹא בְּשָׁנָה וְלֹא בְּשָׁנָתַיִם וְכוּ'. לְכֵן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, אִם בְּרָצוֹנְךָ לְקַנּוֹת לְעֲצָמְךָ קִנְיֵן הַתּוֹרָה "אָנָא הַמֶּתֶן" וְתַחֲכֶה, תִּתְחִיל לְלַמַּד בְּכָל יוֹם כַּמָּה פְּסוּקִים בַּתַּנּוּ"ךְ, וְכַמָּה מִשְׁנֵיּוֹת בַּשְּׁשָׁה סְדָרִים, וְכַמָּה מִימְרוֹת בַּגְּמָרָא, וְכַמָּה הַלְכוֹת בַּשְּׁלֹחַן עָרוּף, וְאַף שֶׁבֵּין כִּף אַתָּה שׁוֹכַח אֶת אֲשֶׁר אַתָּה לוֹמֵד, וְקִשָּׁה לְךָ לְלַמַּד בְּצוּרָה כְּזוֹ, "אָנָא הַמֶּתֶן", וְתַחֲכֶה וְאַל תִּדְחֵק אֶת הַשְּׁעָה, וְאִז תִּוְכַח, שֶׁאִם תִּלְךָ בְּדַרְךָ וּבְעֲצָה זוֹ, תִּזְכֶּה לְעֵבֶר וּלְטִיֵּל וּלְהִיּוֹת בְּכָל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְתִזְכֶּה לְגַמֵּר פַּעַם פַּעַמִּים וְשִׁלֵּשׁ וְכוּ' וְכוּ' אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה; כִּי הֵהֱכִרְחַ לְהַמְתִּין בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַפֵּץ אֶל הַקְדוּשָׁה בְּפַעַם אַחַת. וְאִם תִּזְכֹּר דְּבַר זֶה וְתִנְהַג בְּצוּרָה כְּזוֹ תִהְיֶה הַמְּאֻשֶׁר בְּיוֹתֵר בַּחַיִּיךָ, וְכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה — תִּשְׁכִּיל וְתִצְלִיחַ.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לַעֲבֹר אֶת
 זֶה הָעוֹלָם, אֶלֶּא עַל-יַדֵּי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, הֵינּוּ שְׁעַל הָאָדָם
 לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוֹת עַל כָּל פָּרֵט וּפָרֵט בַּחַיִּים, וְהַמְדָּה
 הַיָּקָרָה הַזֹּאת תְּלוּיָה כְּפִי תִקְוָה הָאֲמוּנָה שְׂמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ;
 כִּי הַמֵּאֲמִין הָאֲמֵתִי, שְׂמֵאֲמִין אֲשֶׁר דָּבַר גְּדוֹל וְדָבַר קָטָן
 לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלֶּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמֵּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, הוּא
 יִסְבֵּל עַל כָּל הַבָּא עָלָיו. וּבְאֲמַת עַל הָאָדָם לִידַע שְׂאֵינוֹ
 יוֹדַע כָּלוּם, הֵינּוּ עַל-פִּי-רַב הָאָדָם מְצֻטָּעַר עִם מַה שְׂאֲרַע
 לוֹ, וּמִתְחַרֵּט וּמִבְּלָבֵל עַצְמוֹ מִדְּוַע עֲשִׂיתִי דָבָר זֶה אוֹ לְמַה
 הִלְכֵתִי בְּדַרְךְ זֶה, הֵייתִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כֶּן וְכוּ', אוֹ לְלַכֵּת
 בְּדַרְךְ אַחֲרַת וְכוּ', וְזֶה אֲשֶׁר מַעִיק לוֹ וּמְצַעֲרוֹ, וּבְעֵבֹר זֶה
 הוּא נִכְנָס בְּעַצְבִּים וְדוּחֵק אֶת הַשְּׂעָה, וְסוּבֵל אַחֲר־כֶּן
 יִסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, לֹא-כֵן כְּשֵׁאָדָם מוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ
 לְגַמְרֵי אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיוֹדַע וְעַד אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו
 יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, הוּא מִמֵּתִין בְּסִבְלָנוֹת עַל כָּל דָּבָר, עַד שְׁזוּכָה
 לְהַגִּיעַ אֶל מַה שְׂצָרִיךְ לְהַגִּיעַ בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וְהֵן בְּרוּחָנִיּוֹת. וְרוּאִים בְּחוּשׁ, שְׂאָדָם עוֹשֶׂה תְּכַנִּיּוֹת הַיֵּכָן
 יִסַּע וְיִלָּךְ, וְלִבְסוּף נַעֲשֶׂה בְּדִיוֹק הַהֶפֶךְ מִרְצוֹנוֹ, וְהוּא
 מְצֻטָּעַר בְּצַעַר גְּדוֹל, מִדְּוַע קָרָה לוֹ דָּבָר זֶה שֶׁהִלָּךְ לוֹ הֶפֶךְ
 רְצוֹנוֹ?! וּבְאֲמַת נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (בְּרֵאשִׁית נ, כ): "וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם
 עָלַי רָעָה, אֱלֹהִים חֲשַׁבָה לְטָבָה, לְמַעַן עֲשֶׂה כִּיּוֹם הַזֶּה

לְהַחֲיוֹת עִם רַב"; כִּי דִיקָא מַה שְּׁנַחֲשָׁב לְאָדָם רַע וְכַשְׁלוֹן,
 וּמְצַטְעַר עַל זֶה, לְבִסּוּף מִתְגַּלֶּה לוֹ שֶׁהַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה,
 כְּגוֹן: אָדָם עָרַךְ תְּכֵנִית לְנִסְעַ לְכוּן כְּלִשְׁהוּ, וְנַעֲשֶׂה בְּדִיוֹק
 הַהֶפֶךְ מֵרְצוֹנוֹ, וְהִיָּתָה לוֹ עֲגַמַת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל
 לְמַחַל לְעֲצָמוֹ, הֵיאָךְ קָרְהוּ דְּבַר כְּזֶה, וּלְבִסּוּף נִתְגַּלֶּה לוֹ
 שֶׁהַעֲכוּב הָיָה לְטוֹבָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִצַּל מִמּוֹת בְּטוּחַ. וְלִכֵּן
 רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר
 שְׁבָעוּלָם, אֲלֵא הַמֵּתָן וְהַתְּאֵזֵר בְּסִבְלָנוֹת עַל כָּל פֶּרֶט וּפֶרֶט,
 וְאִם בְּרְצוֹנָךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזָה עֶסֶק, אוֹ לְלַכֵּת אוֹ לְנִסְעַ לְאֵיזָה
 מְקוֹם, וּלְבִסּוּף אֵינּוּ יוֹצֵא לְפַעַל, אֶל תְּצַטְעַר עַל זֹאת, כִּי
 עַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים לז, כג): "מִהַיְוִ"ה מְצַעְדֵי גֵבֵר כּוֹנְנוֹ
 וְדַרְכוֹ יִחְפֹּץ"; הֵינּוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהִיג אֶת הָאָדָם
 בְּדַרְךָ לֹא דַרְךָ וְהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, בְּשִׁבִיל תְּקוּנוֹ הַנְּצַחִי,
 אֶךְ הָאָדָם צָרִיךְ לְחַפֵּץ בְּדַרְכוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְלִכֵּן, אֱהוּבִי, בְּנֵי
 הַיֶּקֶר, רְאֵה לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ בְּמַדַּת הַסִּבְלָנוֹת וְ"אָנָא
 הַמֵּתָן" עַל כָּל דְּבַר שְׂאֵתָה צָרִיךְ בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי,
 רַק הַרְגֵל עֲצָמְךָ לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּלְבַקֵּשׁ
 וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ כָּל צָרְכֶיךָ, וְהַתְּאֵזֵר בְּסִבְלָנוֹת
 גְּדוּלָה, וְאֵל תְּתַבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר הַנִּרְאֶה נֶגֶד רְצוֹנָךְ, וְאִז
 תִּרְאֶה שְׁלִבְסוּף תִּקְבַּל מְבַקְשֶׁךָ, וְתִהְיֶה הַמְּאֻשֶּׁר בְּיֹתֵר.
 לֹא-כֵן אִם אָדָם מִתְעַקֵּשׁ שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת דִּיקָא אֶת הַעֶסֶק
 הַזֶּה, אוֹ לְלַכֵּת אוֹ לְנִסְעַ דִּיקָא בְּדַרְךָ זוֹ, לְבִסּוּף יוֹצֵאת צָרָה
 גְּדוּלָה וְרַע וְכַשְׁלוֹן מִנַּת חֶלְקוֹ, וְהַכֹּל מִפְּנֵי דְחִיקַת הַשְּׁעָה,

אֲשֶׁר עַל-כֵּן בּוֹכָה וּמְבַכָּה עַל רַע מְזֵלוֹ. וּבְאֵמַת הַקּוֹלֵר
 תְּלוּי בְּצוּאָרוֹ, כִּי לֹא הַמְתִּינַי בְּסִבְלָנוֹת. כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת,
 אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר דָּבַר זֶה צָרִיךְ לְהַחֲדִיר עִמָּךְ בְּלִבּוֹ,
 שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם וּבְהַצְלָחָה מְרֻבָּה,
 אֲלֹא עַל-יְדֵי מִדַּת הַסִּבְלָנוֹת, שְׂיִסְבֵּל אֶת כָּל הָעוֹבֵר עָלָיו
 — הֵן מַעֲצָמוֹ וְהֵן מֵאַחֲרֵים, הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן בְּרוּחַנִיּוֹת,
 וּכְכֹל שְׂאֵדָם מִמְתִּינַי וְסוֹבֵל וּמִתְחַזֵּק בְּעֲצָבִים חֲזָקִים,
 לְבִסּוּף מְנַצַּח, לֹא-כֵן מִי שְׂאִין לוֹ כַח הַהִמָּתְנָה, וּמֵאַבֵּד
 סִבְלָנוֹתוֹ, הוּא יוֹצֵא נֶפֶסָד תָּמִיד וְנִעֲשֶׂה כְּשֵׁלוֹן בְּחַיָּיו. לְכֵן
 אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד, אֶהוּבִי, בְּנֵי, "אֲנֵא הַמְתֵּן" בְּסִבְלָנוֹת
 גְּדוֹלָה, וְאִז תִּרְאֶה נְסִים נְגִלִים שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא; אֲשֶׁרִי מִי שְׂאִינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ כָּלָל!

ד.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ בְּמִדַּת
 הַהִמָּתְנָה וְהַסִּבְלָנוֹת, אֲשֶׁר הִיא הַמְדָּה הַיְפָה בְּיוֹתֵר בְּחַיִּים,
 וּבְלִעְדֵיךָ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַסְתֵּדֵר בְּשׁוּם פָּנִים וְאָפֶן, כִּי הַהִכְרַח
 לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוֹת עַל כָּל פָּרֵט וּפְרֵט בְּחַיִּים, אָדָם מְחַכָּה
 לְאִיזוֹ נְסִיעָה, עָלָיו לְהַמְתִּינַי בְּסִבְלָנוֹת, אָדָם נִכְנָס לְאִיזָה
 מְשֻׁרָד אוֹ בֵּנֶק, אוֹ עָלָיו לְסִדֵּר אִיזָה סִדּוּר מְעֻסָּקִיו, הַהִכְרַח
 לוֹ לְהַמְתִּינַי, כִּי יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם הַמְמַתִּינִים לְפָנָיו, וְאִם יִתְאַזֵּר
 בְּסִבְלָנוֹת, אִזִּי יֵשׂא חֵן בְּעֵינָיו כָּל רוּאָיו, לֹא-כֵן אִם יִתְעַצֵּבֵן

ויריב עם כלם, לבסוף יגרשוהו ויאבד את אשר יש לו. ודבר זה שייך בגשמיות, ומכל שכן ברוחניות, כשאדם חפץ לשוב בתשובה, עליו לידע שאין יכולים להפנס בפעם אחת לתוך הקדשה, אלא ההכרח להמתין ולקוות ולהתאזר בסבלנות גדולה, עד שיזכה להשגות דקדשה; כי ככל שאדם חוטא יותר, נשמתו מתלבשת בלבושים אוכמין וענן וערפל מסוככים אותו, כי הנשמה היא רוחניות חיות אלקותו יתברך, עצם האור, אך תכף-ומיד כשאדם חוטא, הוא מלביש את נשמתו בלבושים שחורים ומתעטף בכל מיני עננים, העלמות וכסויים, עד שנגעלם ונסתר ממנו האור לגמרי, ונדמה לו כי אבד מנוס ותקוה ממנו, ומזה בא שאדם נופל בדכאון וביאוש, ונכשל יותר ויותר בחטאים ובעוונות. כי אם היה אדם יודע, אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ובכל ההסתרות שם נסתר הקדוש-ברוך-הוא, אז תכף-ומיד היה שב בתשובה, ומוריד מעצמו את כל ההעלמות, הכסויים והלבושים אוכמין, ענן וערפל, אך מחמת שאין אדם זוכה לדעת את זאת, נדמה לו כאלו זה סוף העולם, והוא כבר ישאר כשלוון, ונכנס בתוך עצמו מדכא בדכאון עמק, ונופל בחטאים ובעוונות חמורים יותר ויותר. ולכן כל הרוצה לשוב בתשובה שלמה, עליו לידע שההכרח לחכות ולהמתין בסבלנות גדולה עד שיזכה להוריד מנשמתו את ההעלמות והכסויים, ואם תהיה לו סבלנות וכח המתנה,

אז דיקא יתגלה אליו מלך הכבוד בגלוי נורא ונפלא מאד. ועליך לדעת, אהובי, בני היקר, פי עקר התשובה — להרגיל את עצמו לדבר אליו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, וככל שאדם מדבר יותר אליו יתברך, הוא מוריד את כל ההעלמות וההסתרות והכסויים, הענן והערפל, עד שנתגלה אליו עצם האלקות שהיא נשמתו. אבל עליך לדעת, שזה אורך זמן רב, עד שמסיר מעצמו את כל אלו הלבושים אוכמין שהלביש את נשמתו מרב עוונותיו. וזו הטעות של כל אלו השבים בתשובה, שמתחילים כמה וכמה פעמים, וכשרואים שאין זה הולך להם ועדין לא השיגו את רוחניות חיות אלקותו יתברך — הם מתיאשים, עד שנדמה להם כאלו אין זה שיק להם, וכאלו זה קשה מנשא וכבד להם, ונשברים ונופלים בדכאון עצום, וכמעט שאין בעל תשובה שלא יעבר את השלב הזה, וסובל צמאון רוחני, ואינו יודע מה חפץ, ונפשו איננה שבעה, הכל מפני שאין לו כח ההמתנה והסבלנות, לדעת ידיעה זו, אשר אי אפשר לקפץ בפעם אחת אל הקדשה. ולכן אבקש אותך מאד, אהובי, בני היקר, אם רצונך לשוב בתשובה, "אנא המתן", ותתאזר בסבלנות גדולה, והרגל עצמך לדבר אליו יתברך בכל יום מחדש, ותבא אליו יתברך כאלו עדין אף פעם לא באת, ותתחיל בכל פעם מחדש, ותתודה על כל עוונותיך, ותבקש ותפציר ותתחנן בכל מיני הפצרות ופתויים,

שְׂיָחוּס וּיְרַחֵם עָלֶיךָ לְהוֹרִיד מִנְשַׁמְתֶּךָ אֶת כָּל הַלְבוּשִׁים
 וְהַכְּסוּיִים הָעֵבִים וְהַגָּסִים, וְלִהְיוֹת אֶת כָּל הַחֲשֵׁךְ הַמְּסַבֵּב
 אוֹתְךָ, וְאִז אִם יִהְיֶה לְךָ כַּח הַסְּבִלְנוֹת וְהַהֲמַתָּנָה, תִּרְאֶה
 שְׁלִפְתַּע פְּתָאוּם יִתְגַּלֶּה עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, וְתִרְגֵּשׁ שְׁכָל
 הַבְּרִיאָה כֻּלָּה הִיא רַק אֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא הַמְּתַלְבֵּשׁ
 בְּלְבוּשׁ הַבְּרִיאָה. כִּי בְּאַמַּת הַכָּל לְבוּשׁ וְכְסוּי לְגִבֵּי הָאֵין
 סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה עֵקֶר הַתְּכֵלִית שְׁאָדָם צָרִיךְ לְזָכוֹת
 אֵלֶיָּהּ — לְבֹא וְלִהְיוֹת אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל,
 וְהַכָּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר, וְיִתְבַּטֵּל לְגִבֵּי הָאֵין סוֹף לְגִמְרֵי,
 וְלֹא יִרְאֶה וְלֹא יִשְׁמַע וְלֹא יִרְגֵּשׁ רַק אֶת אֲמַתֵּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיִישׁ לוֹ כַּח הַהֲמַתָּנָה וְהַסְּבִלְנוֹת, וְאִז
 יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל הַמְּדֻרְגָה הַנּוֹרְאָה וְהַנְּפִלְאָה הַזֹּה. וְתַחֲזוֹר
 עַל דְּבוּרֵי אֱלוֹי כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בַּיּוֹם, אֲשֶׁר הַמְּדָה
 הַיְקָרָה הַזֹּה שֶׁל סְבִלְנוֹת צָרִיכִים בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנִי,
 בְּגִשְׁמִיּוֹת — הַהֲכָרַח לְחִכּוֹת וְלִהְיוֹת אֲזוֹר בְּסְבִלְנוֹת גְּדוּלָּה,
 כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַעֲמִיס אֶת
 הַעֲתוֹ אוֹ בְּקִשְׁתּוֹ עַל זוּלָתוֹ, אֲשֶׁר אִז הַהוּא יִרְגֵז וּיִגְרָשׁוּ
 לְגִמְרֵי, וּמֵאוּמָה לֹא יִהְיֶה בְּיָדוֹ, וְנִמְצָא יִצָּא שְׁכָרוֹ בְּהַפְּסָדוֹ.
 וְכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת — אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל שׁוּם קִדְשָׁה בְּלֵי מִדַּת
 הַהֲמַתָּנָה וְהַסְּבִלְנוֹת. וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר, לְקִנּוֹת
 לְעֲצֻמָּה מְדָה יְקָרָה זֹה, וְ"אָנא הַמֶּתֶן" עַל כָּל פָּרֵט וּפָרֵט
 בְּחַיִּיךָ — בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וּבֵין כֶּף תְּדַבֵּר
 אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וְתִשְׁיַח אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ

בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְאִז דִּיקָא תְּבֵא לְעִנְיֵיךָ
בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת גַּם יַחַד; אֲשֶׁרִי מִי שְׁשָׁם דְּבָרִים אֱלוֹ
אֵל תּוֹךְ לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ה.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר הַמֶּדָּה הַיָּקָרָה
שֶׁל הַמֶּתֶנָּה וְסִבְלָנוֹת עוֹלָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת וְהַמְּדָרוֹת,
וְכַמְעַט שְׁאִין יְכוּלִים לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם, מִבְּלֵי שְׁיָקֵנָה
לְעַצְמוֹ מֶדָּה זוֹ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְּרִירוֹת
וְהַדְּכָאוֹנוֹת שְׁאָדָם נוֹפֵל בָּהֶם, זֶהוּ רַק מַחֲמַת שְׁמַאֲבַד
עֲשֵׁתוֹנוֹתָיו, וְאִין לוֹ כַּח הַהֶמְתָּנָה וְהַסְּבָלָנוֹת, עַד שְׁיֵשׁ
בְּנֵי-אָדָם שְׁכָל-כֶּף נִשְׁבָּרִים וּמִתְאַשִּׁים מִחַיֵּיהֶם לְגַמְרֵי,
וְנִלְחָצִים בְּלַחֲץ כְּזֶה, וְדָבָר זֶה מְבִיאָם לִיַּדִּי מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל
הַתְּאֲבָדוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. כִּי אֵי הַסְּבָלָנוֹת וְאֵי הַהֶמְתָּנָה
גּוֹרְמוֹת לְאָדָם בְּעִיּוֹת נִפְשִׁיּוֹת רַבּוֹת, וְהוּא חָשׁ עֲצָמוֹ רִיקְנֵי
מִכָּל וְכָל, מַחֲמַת שְׁרוּצָה אֶת כָּל חֲפָצוֹ לְקַבֵּל בְּרַגַּע זֶה,
וּמֵאַחַר שְׁאִינוֹ מְקַבֵּל אֶת מְבַקְשׁוֹ תַּכְף-וּמְיָד, אֲזִי חָשׁ
עֲצָמוֹ הָאֲמָלָל, הַנִּכְשָׁל וְהַמְּשָׁפֵל בְּיוֹתֵר, וְאוֹכֵל אֶת עֲצָמוֹ,
וּמִתְיַסֵּר בְּרַגְשׁוֹת נַחֲיִתוֹת וְאַשְׁמָה גְּדוֹלִים, וְזֶה אֲשֶׁר הוֹרֵס
אֶת כָּל יִשׁוּתוֹ וְאַפְיוֹ. וְהַכֵּל בָּא מַחֲמַת שְׁרָצָה לְקַבֵּל אֶת
חֲפָצוֹ בּוֹ בְּרַגַּע, כְּגוֹן: עָנִי רוּצָה לְהַתְּעֵשֶׁר בְּרַגַּע אֶחָד,
וּכְשֵׁאִין הוֹלֵךְ לוֹ הוּא נִשְׁבָּר לְגַמְרֵי, וּמֵאַבַּד עֲשֵׁתוֹנוֹתָיו,

ומתחיל ללוות כספים מזה או מזה, עד שנופל בחובות עצומים, ומסתבך עם בעלי חובות, ונוגשים מתדפקים על דלתו. או אדם רוצה למלך ולמשל על זולתו ולהטיל עליו מרותו, וכשאינ עולה בידו, כי אף אחד אינו מתיחס אליו, ואינו שומע לו, אזי נשבר לגמרי, ומרגיש עצמו משפל ומאכזב. או אדם תמיד מקנא בזולתו, ואפלו שיש לו כסף וכבוד, תמיד חושב שלזולתו יש יותר ממנו, וזה אוכל אותו לגמרי, עד שנכנס בתוך תוכו, ונעשה מדכא במקרה שחורה, ומתיאש מחייו, והיאוש והדכאון מכרסמים בו בכל פה, עד שאינו רואה פתרון לעצמו כי אם להתאבד, רחמנא לצלן; ובאמת אין לה עוד שטות יותר גדולה מזו, כי על האדם להפלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, ולא ירצה שום רצון אחר, אלא את רצונו יתברך, כי "מה יתרון לו לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א, ג' י"ז), הנה הוא כאן, בזה העולם מסתובב, ועוד מעט הוא כבר שם בקבר, מנח כפגור מת, ועל-פן למה לקנא בזולתו?! למה לרצות רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך?! על האדם להגיע למדרגה כזו שלא ירצה שום דבר רק את הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, ואז לא יהיה אכפת לו אם הוא עני או עשיר, אם יש לו כבוד או בזיונות, ולא יסתכל אף פעם בחצרו של זולתו, כי אין אכפת לו משום ברירה בעולם, וזו המדרגה העליונה ביותר שאדם צריך לזכות אליה בזה העולם, ויכול לזכות אליה על-ידי מדת

ההמתנה והסבלנות. וכל זה שיף גם בגשמיות, ומכל שפן באין ערך כלל ברוחניות, אי אפשר להגיע אל שום מדרגה ושום השגה אלא כשירגיל את עצמו במדה היקרה הזו — לא לרצות שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, וכל נקדה ונקדה טובה שעושה ביהדותו, ישמח בזה מאד מאד. כגון, שיש לו מזוזה על פתח ביתו, ומלבש בציצית, ומתעטר בתפלין, ונכנס לבית הכנסת להתפלל ולבית המדרש ללמוד, והוא תמיד שש ושמח עם כל נקדה ונקדה טובה שיש בו, ואינו מסתכל על שום בריה בעולם, ואף שרואה שבני אדם זכו כבר למה שזכו, לו אין אכפת שום דבר, הוא שמח בחלקו, כי יודע שכל מה שעושה בשביל הקדוש ברוך הוא — זו הצלחתו הנצחית, וזה שלו, וממתיך בסבלנות גדולה, עד שיזכה להגיע גם כן למדרגת הצידיקים, ובני אדם החיים עם ידיעות אלו הם המאשרים ביותר בחייהם, והם מרגישים טעם ואשר אמתי — בין בגשמיות ובין ברוחניות, והם תמיד שמחים ועליזים. ולכן, אהובי, בני היקר, "אנא המתן" בסבלנות גדולה, ואל תתעצבן, ואל תפנס בלחצים, וחכה חכה, בני, והתאזר בסבלנות גדולה, אזי לבסוף תקבל מה שתרצה. ואם היו בני אדם יודעים ידיעות אלו, אף פעם לא היו נכנסות בהם מחשבות של התאבדות, אדרבה היו שמחים ועליזים, ומשמחים את זולתם. ולכן, אהובי, בני היקר, ראה להכניס את עצמך

בלמוד העמק הזה של המתנה וסבלנות, ותהיה שמח
 תמיד בחלקך, ותרגיש עצמך המאשר ביותר בחיך, וכן
 תשמח את אחרים, אשר המצוה הזו עולה על כל
 המצוות; כי בעוונותינו הרבים, מסתובבים בזה העולם
 אנשים שבורים ורצוצים ומדכאים בדכאון, וממרמרים
 במרירות, והכל מחמת שעני רוצה להיות עשיר, והבזוי
 רוצה כבוד, והקטן רוצה להיות גדול וכדומה כל אחד
 רוצה את אשר אין לו, וזה אשר שובר אותו, ומכניס בו
 ריקנות, עד שנדמה כי עולם חשך בעדו, לא-כן מי שאינו
 רוצה שום דבר, רק נכלל באין סוף ברוך הוא, ורוצה רק
 אותו יתברך, הוא המאשר והשמח ביותר, ואינו רוצה
 שום דבר רק את הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, אשר זו
 המדרגה העליונה ביותר שאדם צריך לזכות אליה בזה
 העולם; אשרי מי שמכניס דברינו אלו בתוך לבו, ואז טוב
 לו כל הימים.

תם ונשלם, שבח לאל בודא עולם!